

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۱۵ جون ۲۰۱۵

درگیری های کردستان و بحران تشکیل دولت ائتلافی در ترکیه؟! (۷)

روز جمعه پنج جون ۲۰۱۵، یعنی دو روز قبل از انتخابات، در اثر انفجار بمبی در میتینگ دموکراتیک خلق ها در شهر دیاربکر، چهار تن جان باختند و حدود ۲۰۰ تن دیگر نیز زخمی شدند. متأسفانه چند روز بعد یکی از زخمی ها در بیمارستان درگذشت.

گفتنی است، ماه گذشته نیز دو انفجار در دفاتر حزب دموکراتیک خلق ها در شهرهای «مرسین» و «آدانا» چند زخمی بر جا گذاشته بود.

حزب دموکراتیک خلق ها که از حمایت اقشار مختلف محروم و تحت ستم جامعه ترکیه از جمله کردها، ارمنی ها، علوی ها، سوریانی ها، ایزدی ها، همجنس گراها، کارگران، چپ ها و کمونیست های ترکیه برخوردار است، با بیش از ۱۳ درصد آراء حد نصاب ۱۰ درصدی را پشت سر گذاشت و با ۸۰ نماینده وارد پارلمان ترکیه شد. اکنون برنامه «رجب طیب اردو خان»، رئیس جمهوری ترکیه و حزب اسلامی «عدالت و توسعه» برای تغییر قانون اساسی با مشکل رو به رو شده است. همچنین بحران تشکیل دولت ائتلافی نیز در هاله ای از ابهام قرار گرفته است.

«اورهان گوندر»

پایگاه خبری «وطن» به نقل از منابع امنیتی روز پنجشنبه ۱۱ جون نوشت، عامل این انفجار، «اورهان گوندر» ۲۰ ساله شهروند ترکیه، دو روز پیش از انفجار از مرز سوریه وارد ترکیه شده است.

عامل این انفجار پس از این بمبگذاری هنگامی که قصد بازگشت به سوریه را داشته است در شهر «غازی آنتپ» در جنوب ترکیه دستگیر شد. «اورهان گوندنر» حدود ۶ ماه پیش با عبور از مرز ترکیه وارد خاک سوریه شده و به عضویت گروه تروریستی داعش درآمده بود.

وطن نوشت: مأموران امنیتی ترکیه نامبرده را پس از دوبار تماس تلفونی با اعضای داعش در سوریه تحت تعقیب قرار دادند و سپس دستگیر شد.

پیش‌تر، احزاب مخالف ترکیه دولت این کشور را به حمایت از عناصر گروه تروریستی داعش و چشم‌پوشی به رفت و آمدهای آنان در مرزهای ترکیه و سوریه متهم کرده‌اند.

قبل از اعلام این خبر، «صلاح‌الدین دمیرتاش»، رهبر حزب دموکراتیک خلق ترکیه، در مصاحبه با شبکه سی.ان.ان، اعلام کرد داعش در حملات انفجاری که هفته گذشته کمپین انتخاباتی این حزب را هدف گرفته بود، دست دارد.

دمیرتاش اعلام کرد این انفجارها و همچنین دو حمله‌ای که دفاتر حزب دموکراتیک خلق‌ها را ماه گذشته هدف قرار دادند با داعش مرتبط بوده است. وی گفت: فردی که حملات به دفاتر حزب دموکراتیک خلق‌ها را در آدانا و مرسین انجام داده بود اخیراً در سوریه بوده است و مدتی با داعش همکاری داشته است. همچنین فردی که در انفجار هفته گذشته دست داشته به نظر می‌رسد با داعش ارتباطاتی داشته است.

وی همچنین از نیروهای امنیتی ترکیه به علت ضعف در جلوگیری از این حملات انتقاد کرد. وی تصریح کرد: ما فکر می‌کنیم آن‌ها می‌توانستند جلوی این حملات را بگیرند، اما به دلیل ضعف عملیاتی دستگاه اطلاعاتی این کار را نکردند. در آخر باید گفت این مسؤلیت دولت است که باید جلوی این حملات را بگیرد.

دمیرتاش همچنین با اعلام این که دولت ترکیه از داعش در کوبانی حمایت می‌کند گفت: دولت آینده ترکیه تغییری را در سیاست آنکارا در قبال سوریه به وجود خواهد آورد. دولت‌های ائتلافی، دیگر نخواهند توانست به حمایت از گروه‌هایی مانند داعش در سوریه ادامه دهند.

گروه‌های جامعه مدنی در استان «دیاربکر» واقع در جنوب شرقی ترکیه تظاهرات برپا کردند تا حمله بمبگذاری روز جمعه در میتینگ حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) را محکوم کنند.

معترضان، راهپیمایی خود را از میدان «AZC» آغاز کردند و پارچه نوشته‌هایی را با خود حمل می‌کردند که بر روی آن نوشته شده بود: «صلح در وجود همه چیز».

پس از انتخابات نیز این ناآرامی‌ها در شهرهای کردشین ادامه دارد. تظاهرات مردم خشمگین که دولت را به کوتاهی و دست داشتن در حملات علیه مردم کرد سهیم می‌دانند با دخالت پولیس و نیروهای ضدشورش به خشونت کشیده شد.

مسئولان دولتی ابتداء مدعی شدند، یک انفجار رخ داد و آن هم به دلیل نقص فنی در یک مرکز تقویت برق در شهر دیاربکر بود. اما سپس وزیر انرژی ترکیه گفت: «این پست برق دست‌کاری شده بود.» از دیگر سو، یک خبرنگار انگلیس که در محل حادثه حضور داشت به رویترز گفت: «دو انفجار به فاصله پنج دقیقه در میان تجمع کردها در دیاربکر رخ داد و پس از آن پولیس با شلیک گاز اشک‌آور با کسانی که از محل حادثه می‌گریختند یا قصد کمک به آسیب‌دیدگان را داشتند، درگیر شد.»

قرار بود «صلاح‌الدین دمیرتاش»، رهبر مشترک حزب دموکراتیک خلق‌ها در این تجمع سخنرانی کند. دمیرتاش پس از انفجار، در دفتر حزبی گفت: «هر کاری که بکنند ما به دنبال صلح و آرامش هستیم.»

طبق این گزارش، معترضان سپس به سمت میدان «ایستایسون»، محل انفجار، حرکت کردند و گل‌هایی را در منطقه حادثه قرار دادند.

اما درگیری‌ها و حملات گروه‌های مذهبی به حزب دموکراتیک خلق‌ها در دیاربکر ادامه دارد. یک مقام حزب اسلام‌گرا در ترکیه اعلام کرد رئیس یک گروه کمکرسان اسلامی روز سه‌شنبه ۹ جون پس از خروج از دفترش در شهر دیاربکر در جنوب شرقی این کشور به ضرب گلوله کشته شد.

به گزارش خبرگزاری رویترز از آنکارا، این حمله احتمالاً به تنش‌ها در منطقه عمدتاً کردنشین ترکیه دو روز پس از برگزاری انتخابات در این کشور دامن خواهد زد.

شاهدان اعلام کردند پس از این حمله، اعضای گروه Yeni Ihya Der که در صحنه جمع شده بودند، تیر هوایی شلیک کردند و با خبرنگارانی که وارد صحنه شده بودند، درگیر شدند.

شاهدان افزودند سه خبرنگار در این درگیری‌ها زخمی شدند. منابع امنیتی، کشته شدن آیتاچ باران را تأیید کردند.

این گروه وابسته به حزب سیاسی اسلام‌گرای «هدی پار» است که مورد حمایت هواداران گروه شبه نظامی حزب الله، گروهی فعال در دهه ۹۰ میلادی، بود.

یک مقام هدی پار در مصاحبه با رویترز با اعلام این که «وی شهید شد»، افزود وی در حالی که دفتر انجمن را ترک می‌کرد، به ضرب گلوله کشته شد.

به گزارش رسانه‌های ترکیه، دقایقی پیش از کشته شدن آیتاچ باران رئیس انجمن کردی اسلامی (احیا) در یک تهاجم مسلحانه خیر دادند.

در تیراندازی مهاجمان ناشناس پس از قتل باران در خیابان‌های دیاربکر، ۳ تن دیگر نیز جان باختند. مهاجمان هم‌زمان با تیراندازی فریاد می‌زدند: «حزب غیرقانونی کارگران کردستان «پ.ک.ک»، عامل قتل رئیس انجمن احیا است و از عناصر آن انتقام خواهند گرفت.»

آخرین گزارش‌ها حاکی از زخمی شدن شماری دیگری از جمله ۴ خبرنگار است. مأموران امنیتی و پولیس ترکیه برای تسلط بر اوضاع شهر، عملیات گسترده‌ای را آغاز کرده‌اند.

کارشناسان، این حادثه را اقدامی توطئه‌انگیز برای ایجاد ناامنی در ترکیه و خدشه‌دار کردن انتخابات عمومی یک‌شنبه گذشته در این کشور ارزیابی کرده‌اند.

حزب کردی دموکراتیک خلق‌ها که در مناطق کردنشین ترکیه هواداران بیشتری دارد، این حادثه را محکوم کرد. حزب کارگران کرد ترکیه (پ.ک.ک) نیز در اطلاعیه‌ای ارتباط خود را با این حادثه تکذیب کرد.

صلاح‌الدین دمیرتاش، رئیس مشترک حزب دموکراتیک خلق‌ها در اظهاراتی اعلام کرد که حزبش به هیچ عنوان یک گروه مسلحانه و تروریستی نیست. به گزارش خبرگزاری Haber7، صلاح‌الدین دمیرتاش، رئیس مشترک حزب دموکراتیک خلق‌ها در اظهاراتی با انتقاد شدید از حزب حرکت ملی و اظهارات رئیس فراکسیون این حزب عنوان کرد: حزب دموکراتیک خلق‌ها یک گروه تروریستی و مسلحانه نیست. من از همه در این دوره حساس خواهش می‌کنم با دقت و هوشیاری رفتار کنند. ما با حزبی، نهادی و شخصی دشمنی نداریم. گروه مسلحانه نیز نیستیم. چه کسی سلاح در دست دارد همه می‌دانند. ما یک حزب سیاسی هستیم که در تلاش برای اجرای سیاست‌های دموکراتیک در ترکیه می‌باشیم. همه باید با صبر و هوشیاری رفتار کنند.

وی در ادامه اظهارات خود تأکید کرد: رئیس فراکسیون حزب حرکت ملی عنوان می‌کند ما با حزب دموکراتیک خلق‌ها به هیچ عنوان همکاری نخواهیم کرد. وی باید بداند که همکاری آنان با حزب دموکراتیک خلق‌ها باعث خواهد شد اعتبار این حزب افزایش پیدا کند. اگر آنان در کنار ما بایستند از شرف و افتخار ما بهره خواهند برد. هیچ‌کس دیگر حق ندارد به حزب دموکراتیک خلق‌ها حمله کند.

رئیس حزب دموکراتیک خلق‌ها، تصریح کرد: دیروز بعد از حادثه قتل آیتاج باران، ۳ نفر از طرفداران حزب دموکراتیک خلق‌ها، به صورت مشکوک و در فاصله‌های زمانی مختلف به قتل رسیده‌اند. مشخص نیست این افراد توسط چه کسانی به قتل رسیده‌اند. خبرگزاری‌های نزدیک به حزب عدالت و توسعه امروز در خبری اعلام کرده‌اند: «حزب دموکراتیک خلق‌ها در دیاربکر کشتار آغاز کرده است.»

حکومت در حال سوءاستفاده از این قتل‌ها است و در تلاش است تا حزب دموکراتیک خلق‌ها را در مظان اتهام قرار دهد.

صلاح‌الدین دمیرتاش، همچنین پس از درگیری‌های خون‌بار چند روز اخیر در شهر دیاربکر (آمد) طی سخنانی در این شهر خواهان روشن شدن زوایای این حملات و دستگیری عاملان آن شد.

صلاح‌الدین دمیرتاش که در شهر آمد به سؤالات خبرنگاران پاسخ می‌داد، جان‌باختگان اخیر درگیری‌های مسلحانه در این شهر را گرامی داشت و همچنین حمله انفجاری به گردهمایی حزب دموکراتیک خلق‌ها را ضدانسانی و وحشیانه خواند.

وی با اعلام آن که حملات اخیر می‌توانست منجر به جان‌باختن صدها شهروند شود تأکید کرد برخی قصد داشتند جنگ داخلی ایجاد کنند که شاید موعد برگزاری انتخابات را به تأخیر بیندازند اما موفق نشدند.

دمیرتاش، از بازداشت یک متهم در ارتباط با انفجار گردهمایی ه. د. پ. خبر داد و در اعتراض به پیگیری غیر علنی پرونده آن گفت تاکنون هیچ توضیحی به مسئولان ه. د. پ. ارائه نشده است. کشتاری بزرگ روی داده که اطلاعی در مورد جزئیات آن نداریم، مشخص نیست که چه کسانی با فرد متهم همکاری کردند، چه کسانی در اورفا به او کمک اطلاعاتی رساندند؟ وزیر داخله باید حزب ما را در جریان وضعیت پرونده قرار دهد. عامل بمب‌گذاری نمی‌توانسته از سوریه بیاید و اینجا دو بمب را منفجر کند. افرادی در دولت به او کمک کرده‌اند و بدون شک باید هویت آن‌ها افشاء شود.

رئیس مشترک ه. د. پ. همچنین طی سخنانی در مورد درگیری‌های مسلحانه پس از انتخابات در شهر آمد گفت یک توطئه در جریان است، اطلاعاتی حاکی از هجوم نیروی صدف‌نفره در دست است. آنچه روی داده جنگ میان کردها و مسلمانان نیست، در واقع ارتش متجاوز داعش با مقاومت شرافتمندانه مردم روبه‌رو شده است.

دمیرتاش گفت همه باید در خدمت خلق باشند، به جز خدمت و سیاست اگر برخی گروه‌ها در بازی‌های شوم سازمان‌های امنیتی بین‌المللی نقش پیدا کرده‌اند باید بدانند ما بی‌دفاع نیستیم.

پس از سخنرانی دمیرتاش، هیأتی از نمایندگان ه. د. پ. به عیادت مجروحان درگیری‌های اخیر رفتند و کمیته‌ای برای تحقیق در این مورد تشکیل شد. این هیأت با نمایندگان سازه‌های مدنی و احتمالاً با گروه هدایار که یک سوی این درگیری‌هاست دیدار خواهد کرد.

یک منبع در دفتر نخست وزیری ترکیه گفت احمد داووداوغلو، نخست وزیر، روز پنجشنبه گذشته با رئیس نیروهای مسلح و دیگر مقامات امنیتی ارشد این کشور درباره ناآرامی در منطقه عمدتاً کردنشین جنوب شرقی ترکیه مصاحبه خواهد کرد.

به گزارش خبرگزاری رویترز از آنکارا، رهبر حزب دموکراتیک خلق‌ها از احزاب طرفدار کردها در ترکیه، روز چهارشنبه دولت را متهم کرد در حالی که پس از انتخابات عمومی اخیر این کشور خشونت در جنوب شرقی ترکیه بالا گرفته است، تعمداً و منفعلانه کنار ایستاده است.

در این انتخابات حزب دموکراتیک خلق‌ها وارد پارلمان شد و حزب حاکم عدالت و توسعه اکثریت خود را از دست داد.

میر محمد فرات از سران سابق حزب عدالت و توسعه ترکیه، گروه داعش و کانون‌های پنهان قدرت در ترکیه را متهم به دست داشتن در قتل‌های روزهای اخیر در ترکیه کرد.

به گزارش پایگاه اینترنتی روزنامه طرف چاپ ترکیه، میر محمد فرات (که در انتخابات ۷ جون در قالب فهرست حزب دموکراتیک خلق‌ها به عنوان نماینده مرسین در مجلس ترکیه انتخاب شده است)، گفت: قتل آیتاچ باران رئیس انجمن احیاء از انجمن‌های نزدیک به حزب هدی پار و سه تن از اعضای حزب دموکراتیک خلق‌ها در یک مرکز طراحی شده است.

وی گفت: توطئه‌ای که منجر به قتل آیتاچ باران و سه تن از اعضای حزب دموکراتیک خلق‌ها شد با همکاری داعش و کانون‌های پنهان قدرت در ترکیه اجراء شده است.

فرات گفت: برخی‌ها در پی آن هستند که با ایجاد ناآرامی، ترکیه را به دوران حالت فوق العاده بازگردانند.

رجب طیب اردوخان، رئیس جمهور ترکیه، روز ۱۱ جون ۲۰۱۵، در جمع دانشجویان خارجی با انتقاد از کشورهای غربی ادعا کرد آن‌ها ترکمن‌ها و عرب‌های سوریه را بمباران می‌کنند و در عین حال «تروریست‌های» کرد را تقویت می‌کنند که دارند جای ترکمن‌ها و عرب‌ها را می‌گیرند.

این اولین حضور عمومی رئیس جمهور ترکیه پس از انتخابات پارلمانی این کشور بوده است. اردوخان از احزاب ترکیه خواست که «خودپرستی را کنار بگذارند» و هرچه زودتر دولت تشکیل دهند. این توصیه کسی است که تا قبل از انتخابات به طور هیستریک به احزاب مخالف خود، به ویژه حزب دموکراتیک خلق‌ها برخورد می‌کرد.

حزب عدالت و توسعه با وجود این که بیش‌ترین کرسی‌ها را به دست آورده، اما برای تشکیل کابینه به ائتلاف با دیگر احزاب نیاز دارد، هرچند تاکنون هیچ‌یک از سه حزب دیگر برای ائتلاف با حزب عدالت و توسعه اعلام آمادگی نکرده‌اند.

او وعده داد که به عنوان رئیس جمهور از تمام اختیارات قانونی برای یافتن راهی برای تشکیل دولت استفاده خواهد کرد.

اگر احزاب برای تشکیل دولت ائتلافی به توافق نرسند، احتمالاً یک دولت شکننده اقلیت و انتخابات زود هنگام را در پی خواهد داشت. در این باره می‌توان سناریوهای مختلفی را پیش‌بینی کرد.

بر اساس قانون اساسی ترکیه، احزاب سیاسی این کشور پس از اعلام نتایج قطعی انتخابات از سوی شورای عالی انتخابات ۴۵ روز برای تشکیل دولت جدید فرصت دارند، در غیر این صورت انتخابات زود هنگام برگزار می‌شود.

روزنامه انگلیسی «تایمز» در تحلیلی درباره انتخابات ترکیه نوشت که به نفع غرب نیست رجب طیب اردوخان در پارلمان ترکیه اکثریت آراء را به دست آورد و سلطه خود را بر تمامی کشور بگستراند. این روزنامه افزود، اردوخان که بسیاری وی را با پادشاهان عثمانی مقایسه می‌کنند، مدت‌هاست قدرت را قبضه کرده است و منتقدان می‌گویند، این که یک شخص مدتی طولانی در قدرت باقی بماند یقیناً با خود فساد می‌آورد.

به گزارش روزنامه حریت، بعد از استعفاء احمد داوود اوغلو از مقام نخست وزیری بر اساس قانون اساسی ترکیه، دیدارها، مذاکرات و رفت و آمدهای احزاب برای تشکیل حکومت ائتلافی افزایش پیدا کرده است. بعد از آن که کمال قلیچدار اوغلو، رئیس حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه (CHP) در خصوص احتمال ائتلاف CHP + MHP + HDP سخن گفت، در آنکارا دیدارهای مختلفی صورت گرفت. در این خصوص برخی سیاستمداران حزب CHP که در انتخابات ریاست جمهوری نیز با حزب حرکت ملی ترکیه (MHP) در خصوص حمایت از اکمل الدین احسان اوغلو به توافق رسیده بودند با MHP تماس برقرار کردند. در این راستا نیز اولین دیدار با اکمل الدین احسان اوغلو نماینده MHP صورت گرفته است. برای کسب اطلاع در خصوص این که حزب دموکراتیک خلق‌ها نیز از این

ائتلاف حمایت خواهد کرد یا نه، CHP بعد از این دیدار با HDP نیز وارد مذاکره خواهد شد تا برای تشکیل حکومت ائتلافی ۳ گانه نظرات این حزب را نیز جویا شود.

از طرف دیگر حزب عدالت و توسعه نیز در اولین دیدار خود با MHP در خصوص ائتلاف + AKP MHP مذاکراتی را آغاز کرده‌اند. حزب عدالت و توسعه به صورت جدی در حال مذاکره است. دیدارهایی که شروع شده است هنوز در سطح دیدار رهبران احزاب صورت نمی‌گیرد و فقط نمایندگان احزاب و معاونین حزب‌ها با یکدیگر دیدار کرده و نتایج آن را به رهبران انتقال خواهند داد.

حزب عدالت و توسعه پس از ۱۳ سال حاکمیت بلامنازع خود را که مهم‌ترین ویژگی آن سرعت بالای رشد اقتصادی ترکیه است از دست داد. از این‌رو، این حزب در عرصه سیاسی چشم‌انداز سختی را پیش روی خود دارد که آن را از تشکیل یک دولت قوی تک حزبی باز می‌دارد. بلافاصله پس از اعلام نتایج انتخابات، با استعفای داوود اوغلو نخست وزیر، وی از سوی اردوخان مأمور تشکیل کابینه ائتلافی شده است. حزب عدالت و توسعه در انتخابات پارلمانی با کسب ۲۵۸ کرسی تا تصاحب حدنصاب نصف به علاوه یک پارلمان ۱۸ صندلی فاصله دارد. در همان روز اعلام نتایج صلاح‌الدین دمیرتاش رهبر جوان حزب دموکراتیک خلق‌ها، احتمال ائتلاف با عدالت و توسعه را رد کرد و اندکی بعد کمال قلیچدار اوغلو رهبر حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه اعلام کرد با آن دست دوستی و اتحاد نخواهد داد.

سناریوهای سیاسی احتمالی

با وجود بی‌میل‌ی دمیرتاش و قلیچدار اوغلو برای ائتلاف با عدالت و توسعه به دبیرکلی احمد داوود اوغلو، این حزب هنوز می‌تواند به ائتلاف با حزب حرکت ملی امیدوار باشد. نعمان کورتولموش معاون نخست وزیر ترکیه گفت: «تشکیل دولت ائتلافی یا برگزاری انتخابات زودهنگام دو گزینه پیش رو است. حزب عدالت و توسعه ترجیح می‌دهد دولت ائتلافی تشکیل دهد.» او افزود: «می‌خواهیم تشکیل دولت ائتلافی را آزمایش کنیم، انتخابات زودهنگام نیز احتمال دارد برگزار شود، ولی احتمال آن کم است.»

سناریوی اول برای تشکیل دولت ائتلافی، ائتلاف حزب عدالت و توسعه (AKP) و حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه (CHP)، دور از انتظار است. دو حزبی که نه تنها هیچ وجه مشترکی ندارند در بسیاری از مواقع نیز عملکردهای متضادی با همدیگر دارند. حزب جمهوری‌خواه خلق، حزبی متمایل به سوسیال دموکراسی با اندیشه‌های «سکولار-ملی‌گرای» مصطفی کمال آتاتورک در مقابل حزبی اسلام‌گرا با اندیشه‌های اسلام سنی است که احتمالاً به هیچ عنوان نخواهند توانست بر سر یک حکومت ائتلافی به توافق برسند. ولی یکی از سناریوهای حکومت ائتلافی که از آن به عنوان قدرتمندترین حکومت ائتلافی نیز یاد می‌شود همین ائتلاف CHP-AKP است. ولی نباید این را نیز فراموش کرد که در سیاست هیچ چیزی غیرممکن نیست. به قول «عصمت اینونو» رئیس جمهور سابق ترکیه زمانی که یک چیز غیرممکن می‌شنوید درنگ کرده و در مورد آن فکر کنید. (روزنامه وحدت ترکیه،

<http://www.gazetevahdet.com>

سناریوی دوم، ائتلاف حزب عدالت و توسعه (AKP) و حزب حرکت ملی ترکیه (MHP) است. وقتی موضع‌گیری‌های اخیر رجب طیب اردوخان رئیس جمهور ترکیه در خصوص مسأله کردها و روند مذاکرات صلح کرد-ترک را نیز اضافه کنیم ائتلاف حزب عدالت و توسعه و حزب حرکت ملی ترکیه را تمام شده می‌بینیم. تغییر ۱۸۰ درجه‌ای رئیس جمهور در مواجهه با مسأله کردها، در واقع تلاشی است برای به دست آوردن دل ملی‌گراهای ترکیه. از طرف دیگر نیز حزب حرکت ملی سال‌هاست از وضعیتی که دارد به ستوه آمده است و دیگر خواهان تبدیل شدن به حکومت در ترکیه است. شکست‌های پی‌درپی دولت باغچلی در عرصه‌های انتخاباتی-سیاسی ترکیه باعث شده است این حزب مواضع

سابق خود در ترکیه را از دست بدهد. بنابراین حزب حرکت ملی، به این ائتلاف سمپاتی دارد. و حزب عدالت و توسعه به خوبی می‌داند که متقاعد کردن حزب حرکت ملی ترکیه در راستای تغییر سیستم حکومت‌داری از پارلمانی به ریاست جمهوری بسیار راحت‌تر از دو حزب دیگر (حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه) خواهد بود.

سناریوی سوم نیز ائتلاف حزب عدالت و توسعه (AKP) - حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) است. حزب دموکراتیک خلق‌ها، ۸۰ نماینده به پارلمان ترکیه فرستاده است؛ ۸۰ نماینده‌ای که پتانسیل آن را دارد که هم رؤیاهای حزب عدالت و توسعه را نقش بر آب کند و هم کلیدی باشد برای خواسته‌های حزب عدالت و توسعه در پارلمان ترکیه. محتمل‌ترین ائتلافی که امکان دارد به وجود آید. حزب عدالت و توسعه در طول دوران حاکمیت ۱۳ ساله خود، همواره داعیه آن را داشته است که در جهت بهبود وضعیت کردهای ترکیه اقدامات فراوانی انجام داده و نماینده کردهای ترکیه بوده است. از سال ۲۰۰۵ روندی موسوم به روند مذاکرات صلح کرد-ترک آغاز شده است که با حزب دموکراتیک خلق‌ها به عنوان نماینده جامعه کردهای ترکیه مذاکرات فراوانی صورت گرفته است. اگرچه در طول این سال‌ها این روند با موانع جدی رو به رو شده است. ولی حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب عدالت و توسعه همواره تأکید کرده‌اند که این روند را نیمه‌کاره رها نخواهند کرد. روندی که به گفته مسئولین هر دو حزب نه تنها برای ترکیه بلکه برای آینده خاورمیانه نیز حائز اهمیت فراوانی است و به قول رجب طیب اردوخان «به خاطر این روند کودتاها را نیز به جان خریدند» اظهاراتی که تاکنون از حزب دموکراتیک خلق‌ها در خصوص این ائتلاف صادر شده است همواره تأکید بر این موضوع داشته است که ما خود را برای ایفای نقش حزب اپوزیسیون آماده کرده‌ایم و به هیچ عنوان وارد ائتلاف با حزبی نخواهیم شد. ولی زمانی که آینده کردها در میان باشد و بازیگر دیگری مانند «عبدالله اوچالان» رهبر دربند پ.ک.ک مطرح باشد این اظهارات تا چه اندازه خواهد توانست دوام داشته باشد؟ عبدالله اوچالان از آغاز روند مذاکرات، همواره به عنوان یک بازیگر میانه‌رو حلقه واسط حزب دموکراتیک خلق‌ها و حکومت ترکیه بوده است. حال که روند مذاکرات صلح بین دولت و اوچالان و پ.ک.ک در روزهای بسیار حساس و شکننده‌ای قرار دارد و با در نظر گرفتن این که دو حزب دیگر (حزب حرکت ملی و حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه) در طول این سال‌ها به صورت مستقیم و غیرمستقیم مخالفت خود با روند مذاکرات را اعلام کرده‌اند. علاوه بر این تغییر قانون اساسی ترکیه بیش از هر حزبی خواسته حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب عدالت و توسعه است. قانون اساسی که همواره به عنوان سند دشمنی با کردهای ترکیه معرفی شده است در آستانه تغییر بزرگی قرار گرفته است ائتلاف این دو حزب خواهد توانست این تغییر را به طوری که خواسته‌های هر دو حزب در آن اتخاذ شده باشد عملی سازد. اما احتمال حضور حزب دموکراتیک خلق‌ها در دولت ائتلافی با حزب عدالت و توسعه بسیار کم است.

سناریوی چهارم و آخری، ائتلاف حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) - حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه (CHP) و حزب حرکت ملی ترکیه (MHP) است. ائتلافی عجیب، با یک دشمن مشترک. آیا وجود دشمن مشترکی به نام حزب عدالت و توسعه خواهد توانست ۳ حزب اپوزیسیون متضاد و مخالف از هم را زیر یک دولت متحد کند؟

آیا حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه خواهد توانست نقش واسطه در ائتلاف حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب حرکت ملی ترکیه را بازی کند؟ کمال قلیچدار اوغلو، رئیس حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه در ۱۷ اپریل ۲۰۱۵ در اظهاراتی خاطر نشان کرده بود: «حزب دموکراتیک خلق‌ها باید در پارلمان ترکیه حضور داشته باشد. ما از حضور این حزب در مجلس ترکیه حمایت خواهیم کرد. ... حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب حرکت ملی ترکیه در پارلمان ترکیه می‌تواند یک آلترناتیو ائتلاف جدید باشند» (روزنامه حریت ترکیه، <http://www.hurriyet.com.tr>).

در واقع ائتلاف حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه با حزب حرکت ملی ترکیه پدیده جدیدی نیست. این دو حزب در انتخابات ریاست جمهوری ترکیه بر سر اکمل‌الدین احسان اوغلو نامزد انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در مقابل حزب

عدالت و توسعه و نامزدی رجب طیب اردوخان وارد ائتلاف شده بودند. ولی با توجه به آراء و ارقام موجود در انتخابات پارلمان ترکیه ائتلاف این دو حزب برای تشکیل حکومت ائتلافی کافی نیست. این ائتلاف تاجه اندازه خواهد توانست حکومتی قدرتمند در ترکیه به وجود آورد؟ آیا وجود دشمن مشترک در عرصه حکومت‌داری برای پیشبرد اهداف سه حزب متضاد با هم کافی خواهد بود؟ وجود دشمن مشترک اگرچه پتانسیل آن را دارد که این احزاب را زیر یک سقف جمع کند ولی در ادامه چگونه اندیشه‌های ضد و نقیض این احزاب خواهد توانست دولت را اداره کند؟

به گزارش خبرگزاری اخلاص، سزگین تانری گولو، معاون حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه (CHP) در اظهاراتی با اشاره به تشکیل حکومت ائتلافی در ترکیه عنوان کرد: سرنوشت حکومت ائتلافی ترکیه را CHP در پارلمان تعیین خواهد کرد. CHP تمایل دارد در قالب ائتلاف با حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) و حزب حرکت ملی ترکیه (MHP) یک دولت بدون حزب عدالت و توسعه را در ترکیه تشکیل دهد. اولین اولویت ما در تشکیل حکومت ائتلافی یک حکومت بدون حزب عدالت و توسعه است. برای تحقق این حکومت نیز تلاش خواهیم کرد. به همین دلیل از HDP و MHP دعوت می‌کنیم با ما همکاری کنند. ملت ترکیه به ما و HDP و MHP دادند تا به اقتدار حزب عدالت و توسعه پایان دهیم. اولویت‌های ما این‌گونه است اما انتخاب‌های دیگری نیز وجود دارد.

وی در خصوص احتمال ائتلاف حزب عدالت و توسعه و CHP گفت: احتمال ائتلاف نکردن این دو حزب در پارلمان بیش از احتمال ائتلاف کردن آن‌ها است. اکنون وظیفه دو حزب HDP و MHP است که شرایطی را به وجود آورند که حکومتی بدون حزب عدالت و توسعه به وجود آید. این خواسته تمام کسانی است که به احزاب اپوزیسیون رای دادند ما نیز باید این خواسته ملت ترکیه را که این بار در مجموع اکثریت را تشکیل داده‌اند، در نظر بگیریم. احزاب باید از «نمی‌شود»‌های خود دست برداشته و سیاست خود را بر اساس «می‌شود»‌ها ادامه دهند. تا زمانی که این احتمال از میان برداشته نشده است ما به سناریوی دیگری نخواهیم اندیشید.

هشدار عبدالله گل به اردوخان و داوود اوغلو

رئیس جمهور سابق ترکیه در سخنانی به اردوخان و داوود اوغلو هشدار داد که عدم تشکیل حکومت ائتلافی و تلاش برای برگزاری انتخابات زودهنگام تبعات وخیمی برای حزب عدالت و توسعه در پی دارد.

به گزارش خبرگزاری دوغان، عبدالله گل، یازدهمین رئیس جمهور ترکیه و از اعضای مؤسس حزب عدالت و توسعه در اظهاراتی با اشاره به نتایج انتخابات ۲۵مین دوره پارلمان ترکیه عنوان کرد: بعد از مشخص شدن نتایج رأی‌گیری‌ها با رجب طیب اردوخان، رئیس جمهور ترکیه و احمد داوود اوغلو، رئیس حزب عدالت و توسعه تماس برقرار کردم.

وی خاطر نشان کرد: در هر دو تماس عنوان کرده‌ام «پیامی که ملت ترکیه در ۷ جون به سیاسیون ترکیه داده‌اند تشکیل حکومت ائتلافی در ترکیه است. اگر اراده‌ای که از صندوق‌ها بیرون آمده است را نادیده گرفته و تصمیم برای برگزاری انتخابات زود هنگام گرفته شود یک خطای بسیار بزرگ در عرصه سیاسی ترکیه خواهد بود. این خطای سیاسی در آینده ترکیه نتایج بسیار وخیمی به نام حزب عدالت و توسعه به بار خواهد آورد.»

به گزارش روزنامه زمان، دنیز بایکال، رئیس سابق حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه و نماینده شهر آنتالیا در پارلمان ترکیه از این حزب با شرکت در تلویزیون Kanal D در مصاحبه با «جونیت اوزدمیر» مجری برنامه از جزئیات دیدارش با رجب طیب اردوخان رئیس جمهور ترکیه سخن گفت.

وی در اظهاراتی عنوان کرد: من برای سخن گفتن در خصوص ائتلاف به آنجا نرفته بودم. هیچ مسؤلیتی از سوی حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه در کاخ ریاست جمهوری نداشتم. سخنان ما در خصوص تحولات ترکیه و اقدامات لازم همخوان با این تحولات بود.

وی در ادامه تصریح کرد: امروزه سخت بودن تشکیل حکومت ائتلافی در ترکیه از برنامه‌های احزاب سیاسی نشأت نگرفته است. در طول ۱۳ سال حکومت حزب عدالت و توسعه احزاب اپوزیسیون برای مقابله با سیاست‌های اقتدارگرایانه حکومت وارد یک اصول سفت و سخت شده‌اند که بیرون آمدن از آن دشوار است. به دلیل حساسیت‌های موجود بر سر مقوله هویت (اشاره به تشکیل حکومت ائتلافی حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه با حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب حرکت ملی ترکیه) تشکیل حکومت ائتلافی توسط ما سخت به نظر می‌رسد. در این صورت دست حزب عدالت و توسعه باز خواهد بود تا در درون خود محاسباتی انجام داده و برنامه‌های خود که اعم از: فساد مالی، روند مذاکرات صلح و ... را ادامه دهد.

بایکال تأکید کرد: رئیس‌جمهور ترکیه در دیداری که با ایشان داشتم؛ گفت «انتخابات زود هنگام اگر حکومت ائتلافی تشکیل نشود یک امری طبیعی خواهد بود.» در انتخابات یک رأی‌گیری صورت گرفت و احزاب در صدهائی را به دست آورده‌اند. انتخابات زود هنگام می‌تواند همه تلاش‌های احزاب در این مدت را از بین ببرد. معلوم نیست که انتخابات زود هنگام بتواند نتایج مفیدی به بار بیاورد. حتی قانون اساسی ترکیه نیز انتخابات زود هنگام را تحت شرایطی خاصی ضروری می‌داند. اگر در طول ۴۵ روز ۲ احتمال حکومت ائتلافی ناموفق باشد در آن صورت رئیس‌جمهور کشور با رئیس‌مجلس وارد مذاکره شده و تصمیم به انتخابات زود هنگام را خواهد گرفت. نباید انتخابات زود هنگام را به عنوان یک رویه در کشور در نظر گرفت. رئیس‌جمهور ترکیه نیز باید بر سر مواضع خود در خصوص انتخابات زود هنگام بماند و نباید انتخابات زود هنگام را مطرح کرده و از آن حمایت کند.

بهار حزب عدالت و توسعه به خزان تبدیل شد

اگر چه در غرب ترکیه در بیش‌تر استان‌ها حزب عدالت و توسعه حزب اول بوده اما باز هم در آن استان‌ها نیز این حزب با کاهش آراء رو به رو بود. در زیر سعی خواهیم کرد تا به دلایل کاهش آراء حزب عدالت و توسعه در سایر مناطق ترکیه نیز اشاره کنیم.

از زمان به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۰۲، اقتصاد ترکیه به طور متوسط هر سال ۴/۵ درصد رشد داشته و به این ترتیب، در حال حاضر، ترکیه ۶۸ درصد ثروتمندتر از سیزده سال پیش است. با این همه، در چند سال اخیر، عملکرد اقتصاد ترکیه به خوبی گذشته نبوده است. سال گذشته، نرخ رشد اقتصاد ترکیه به ۲/۹ درصد رسید و به پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، این رقم در سال جاری تنها اندکی افزایش خواهد داشت. همچنین، نرخ بیکاری که سه سال پیش زیر ۸ درصد قرار داشت، در سال گذشته به بیش از ۱۰ درصد رسید. ترکیه با کسری قابل توجه تراز پرداخت تجاری مواجه است که در سال گذشته، به حدود ۶ درصد تولید ناخالص داخلی رسید که البته کمتر از رقم ۸ درصد در سال پیش از آن بود. تراز تجاری تفاوت بین پرداخت ارزی برای واردات و دریافت ارزی برای صادرات است و باید به ارز خارجی پرداخت شود. این موضوع باعث شده است تا ملت ترکیه نسبت به اقدامات اقتصادی ترکیه با دیده شک نگاه کنند و این مسأله کاهش محبوبیت حزب عدالت و توسعه در پی داشته است. (خبرگزاری BBC) لازم به ذکر است مسأله فساد مالی وزرا و نزدیکان اردوخان نیز بشدت به کاهش محبوبیت حزب عدالت و توسعه منجر شد.

حزب عدالت و توسعه و شخص رجب طیب اردوخان در عرصه انتخاباتی پارلمان ترکیه، همواره بر تغییر سیستم حکومتداری از پارلمانی به ریاست جمهوری سخن گفته‌اند. این در حالی است که بیش‌تر نظرسنجی‌های صورت گرفته در ترکیه برای تغییر سیستم پارلمانی به ریاست جمهوری ۴۰ درصد حمایت‌های مردمی را نشان می‌دهد. تأکید بیش از اندازه بر سیستم ریاست جمهوری در ترکیه باعث ایجاد نگرانی از پیامدهای این سیستم در این کشور شده بود.

انتخابات در کشورهایی که به صورت حزبی به رقابت می‌پردازند معمولاً به صورت روند عملکرد آنان سنجیده می‌شود. احزاب ترکیه قبل از ورود به عرصه انتخابات پارلمان کشور اساسنامه انتخاباتی خود را ارائه داده و در آن اهداف خود در انتخابات را ذکر کرده بودند. حال با بررسی روندی انتخابات پارلمان ترکیه بدین نتیجه می‌رسیم؛ حزب عدالت و توسعه با این که حزب اول در انتخابات ۲۰۱۵ بوده است ولی نه تنها نتوانسته است موقعیت کرسی‌های خود در مجلس قبلی را حفظ کند بلکه نتوانسته به اهداف مذکور در اساسنامه حزب دست پیدا کند. حزبی که در دوره قبل ۳۲۶ کرسی نمایندگی را در مجلس ترکیه در اختیار داشت با کاهش ۶۸ کرسی و بیش از ۹ درصد آراء به ۲۵۸ کرسی کاهش پیدا کرده است که این رقم نخواهد توانست حزب عدالت و توسعه را به اهداف مورد نظر خود نزدیک کند. لازم به یادآوری است حزب عدالت و توسعه در اساسنامه انتخاباتی ۳ هدف عمده طراحی کرده بود: (۱) تشکیل حکومت؛ (۲) تغییر قانون اساسی؛ (۳) تغییر سیستم حکومت‌داری کشور از پارلمانی به ریاست جمهوری. با توجه به نتایج انتخاباتی این حزب در حال حاضر به هیچ کدام از این ۳ هدف عمده دست پیدا نکرده است و این علی‌رغم پیروزی ظاهری یک شکست برای حزب پیروز مطلق ۱۳ سال اخیر ترکیه است.

برای روشن شدن موضوع و چرایی این شکست سیاسی حزب حاکم در ترکیه بهتر است نگاهی عمیق داشته باشیم به تحولات ترکیه و ماهیت شکست حزبی که تا سال ۲۰۲۳ خود را بر سر قدرت می‌دید.

یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین دلایل عدم موفقیت حزب عدالت و توسعه کاهش آراء این حزب در مناطق کردنشین ترکیه بود. چند فاکتور مهم در این موضوع دخیل هستند که سعی خواهد شد به آن پرداخته شود. حزب عدالت و توسعه در دوره های قبل همواره در مناطق کردنشین به عنوان حزب اول بوده است. کردهای محافظه کار و دین‌داری که اکثریت کردهای ترکیه را تشکیل می‌دهند در انتخابات همواره خود را در معرض انتخاب «دوراهی سخت» می‌دیدند. از یک طرف احزابی مانند حزب جمهوری خواه خلق‌ها (با پیشینه ظلم و جنایت در مناطق کردنشین ترکیه و سیاست های سرکوب و انکار هویت کردها در طول سال‌های حاکمیتش) و حزب حرکت ملی ترکیه (با تأکید بر ملی‌گرایان ترک و نادیده گرفتن هویت کردی و تأکید بر این که «بهترین کرد، کرد مرده است») و از طرف دیگر حزب جدید اسلام‌گرای عدالت و توسعه که از سال ۲۰۰۲ آغاز به کار کرده و همواره در اظهارات خود به اهمیت مناطق کردنشین و حل و فصل مسأله آنان تأکید کرده است باعث می‌شد تا آنان به سمت این حزب کشیده شوند. ولی چه اتفاقی افتاد که این حزب در عرض ۴ سال محبوبیت خود در مناطق کردنشین را از دست داد؟ قبل از این که به چرایی مسأله پردازیم مرور ارائه آراء حزب عدالت و توسعه در انتخابات ۲۰۱۱ و ۲۰۱۵ در مناطق کردنشین خالی از لطف نخواهد بود.

چیزی که برای حزب عدالت و توسعه در تمام ترکیه به خصوص در مناطق کردنشین ترکیه بسیار گران تمام شد اظهارات مسئولین دولتی به خصوص رئیس جمهور ترکیه در خصوص کردستان سوریه و کمک‌های نظامی و استراتژیک ترکیه به نیروهای «دولت اسلامی» یا همان «داعش» در جنگ کوبانی بود. زمانی که احساسات کردهای جهان از کارهای نیروهای داعش در کوبانی جریحه‌دار شده بود اظهارات عجیب رئیس جمهور ترکیه داعی بود بر دل مردم کرد ترکیه. رجب طیب اردوخان در اظهارات تاریخی خود که عنوان کرده بود «نیروهای داعش با نیروهای YPG هیچ تفاوتی برای ما ندارند و هر دو تروریست هستند» دوران جدیدی را رقم زد که در آن کردهای ترکیه بی‌اعتمادی به حزب عدالت و توسعه را آغاز کردند.

حزب دموکراتیک خلق‌ها، به روزهای خوش حزب عدالت و توسعه در مناطق کردنشین ترکیه پایان داد که کردهای این کشور نماینده‌ای از خود در پارلمان ترکیه نداشتند و مجبور به انتخابی بودند که حداقل جلوی حوادث تلخ در مناطق کردنشین ترکیه را بگیرد با ورود حزب دموکراتیک خلق‌ها و حمایت همه جانبه شخصیت‌های برجسته کرد از این

حزب باعث شد ریزش آراء شدیدی از سوی حزب عدالت و توسعه به حزب دموکراتیک خلق‌ها را در انتخابات ۲۰۱۵ شاهد باشیم. این مسأله ای بود که قبل از انتخابات نیز پیش بینی می شد.

بی‌نتیجه ماندن کشتار اولودره (روبوکسی) و ترور ۳ فعال زن کرد در پاریس فرانسه، یک دلیل دیگر شمس اردوخان و حزبی بود. کردهائی که در تاریخ خود با قتل‌عام‌ها، کشتارها، انکارها، کودتاها و شورش‌ها رو به رو بودند به دنبال آن واقعیتی بودند که بتوانند با زبان، هویت و اندیشه خود در سرزمینی مشترک زندگی کنند. چیزی که حزب عدالت و توسعه در تبلیغات انتخابات ۲۰۱۱ و عده آن را به کردها داده بود. بعد از تشکیل حکومت توسط حزب عدالت و توسعه اگر چه اقداماتی برای بهبود وضعیت کردها توسط حکومت ترکیه صورت گرفت ولی حوادثی رخ داد که زخمی عمیق بر افکار عمومی کردهای ترکیه به جا گذاشت. بمباران جنگنده‌های ارتش ترکیه در منطقه اولودره به بهانه ورود نظامیان پ.ک.ک و کشته شدن ۳۴ شهروند کرد ترکیه که برای امرار معاش خود مجبور به قاچاق کالا شده بودند به خصوص کشته شدن تعداد زیادی کودک در این بمباران زخمی عمیق بود بر تاریخ کردهای این کشور. با گذشت ۳ سال از این حادثه هنوز پرونده این قتل‌عام بدون رسیدگی خاصی بی‌نتیجه مانده است و این موضوع تمام کردهای ترکیه را آزرده خاطر می‌کند. علاوه بر این ترور سکینه جانسیز و ۲ فعال زن کرد ترکیه در پاریس فرانسه نیز در افکار عمومی ترکیه یک بی‌اعتمادی نسبت به حکومت ترکیه را به وجود آورد. زمانی که به این اتفاقات حوادثی مانند حوادث جزیره، تظاهرات پارک گزی، تظاهرات کوبانی و ... را نیز اضافه کنیم فضای امنیتی در این ۴ سال در مناطق کردنشین ترکیه آن چیزی نبود که مردم این منطقه از حزب عدالت و توسعه انتظار داشتند.

حزب عدالت و توسعه در چند هفته مانده به انتخابات پارلمان ترکیه برنامه‌ای در نظر گرفته بود که در تلاش برای نزدیک شدن به ملی‌گرایان ترک بود. این برنامه از اظهارات رجب طیب اردوخان مبنی بر «عدم وجود مسأله کردها در ترکیه» آغاز شده و به توقف روند مذاکرات صلح و موضع‌گیری‌های شدید اعضای حزب عدالت و توسعه در خصوص روند مذاکرات صلح ادامه پیدا کرد. اظهارات رئیس جمهور ترکیه در خصوص این که هیچ موقع با پ.ک.ک بر سر میز مذاکره نخواهند نشست و عدم وجود میز مذاکرات در هیأتی امرالی؛ دقیقاً برعکس آن چیزی بود که اردوخان در سال ۲۰۰۵ در دیاربکر عنوان کرد. روند مذاکرات صلح که همواره یکی از حربه‌های تبلیغاتی حزب عدالت و توسعه در مناطق کردنشین ترکیه بود این بار تغییر جهت داده و به سمت ملی‌گرایان ترک و نادیده گرفتن روند مذاکرات متمایل شده بود. مردمی که ۱۰ سال در انتظار حل و فصل مسائل‌شان بودند زمانی که این اظهارات را از بالاترین مقام کشوری می‌شنوند که اتفاقاً این شخص نماینده حزب عدالت و توسعه هم است چه واکنشی نشان خواهند داد؟ کسب ۱ نماینده از ۱۱ نماینده دیاربکر توسط حزب عدالت و توسعه واکنشی بود که کردهای این کشور نشان دادند.

نظر برخی تحلیل‌گران درباره نتایج انتخابات ترکیه

یکی از نکات تقریباً غیرقابل پیش‌بینی این انتخابات، راه یافتن حزب دموکراتیک خلق‌ها به پارلمان ترکیه، آن هم با درصدی بالاتر، دور از انتظار تحلیل‌گران بود. بسیاری از رسانه‌ها و تحلیل‌گران سیاسی حزب دموکراتیک خلق‌ها را برنده اصلی این انتخابات می‌دانند.

هوارد آیشنتات، استاد تاریخ از دانشگاه لورنس نیویورک به یو.اس.ای تودی گفته است حزب دموکراتیک خلق‌ها با کسب این نتیجه (گرفتن ۸۰ کرسی از ۵۵۰ کرسی پارلمان ترکیه) ثابت کرد که آن‌ها به بخشی از پروسه سیاسی در ترکیه تبدیل شده‌اند که در نوع خود شاهکار است.

فادی هاکورا، کارشناس مسائل کردها در مدرسه چتھام هاوس لندن معتقد است تقریباً تنها چیزی که احزاب مختلف را در ترکیه می‌تواند گرد هم بیاورد، مخالفت با اردوخان است. برای تشکیل دولت به مصالحه سیاسی نیاز است اما این

فرهنگ سیاسی در ترکیه وجود ندارد. بنابراین تکرار انتخابات ناگزیر است هرچند ممکن است حزب دموکراتیک خلق‌ها این بار نتواند نتیجه روز یکشنبه ۷ جون را تکرار کند.

برخی تحلیل‌گران معتقدند اردوخان با نتیجه کنونی از میدان به در نمی‌رود. ناتالی مارتین، استاد علوم سیاسی و روابط بین‌الملل در دانشگاه ناتینگهام به آژانس خبری فرانسه گفته است به نظر نمی‌رسد مردی مثل اردوخان که یک نخبه سیاسی است و نیز تشنه قدرت است به راحتی میدان را ترک کند.

ستیون کوک، پژوهشگر ارشد مطالعات خاورمیانه در موسسه Council Of Foreign Relations اردوخان را عامل کسب نتایج ضعیف حزب عدالت و توسعه در انتخابات اخیر ترکیه می‌داند. وی معتقد است اردوخان مشکل بزرگی در این انتخابات بود. خیلی از ترک‌ها از این‌که اردوخان نتیجه اقدامات بد خود را گرفت خوشحال هستند. برای وی مشکل خواهد بود به آنچه می‌خواست برسد. اما ممکن است برای بیرون رفتن از این وضعیت بنیست انتخابات مجدد برگزار کند؛ چرا که اردوخان هنوز به سیستم ریاستی در ترکیه چشم دوخته است.

علی کارگوگلو، پروفیسور روابط بین‌الملل در دانشگاه کوک استانبول، اردوخان را بازنده اصلی انتخابات ترکیه می‌داند چراکه وی نتوانست به دو هدف خود یعنی تشکیل دولت به‌تنهایی و تغییر سیستم حکمرانی از پارلمانی به ریاستی برسد. علت هم این بود که مردم نقش فعال وی را در صحنه سیاسی ترکیه قبول نداشتند و فکر می‌کردند که اردوخان باید بی‌طرفی مقام ریاست جمهوری را حفظ می‌کرد.

دیجیتال ژورنال به نقل از وهاب کاسکان از دانشگاه دجله دیار بکر نوشت حضور حزب دموکراتیک خلق‌ها، HDP در پارلمان ترکیه به معنی کمک آن به حل مشکل کردها بدون استفاده از اسلحه است. ما درباره حرف می‌زنیم که نه‌تنها رأی کردهای ترکیه را به دست آورد بلکه توانست رأی مردم را از سراسر کشور نیز کسب کند.

برخی دیگر از کارشناسان علت پیشرفت کردها در انتخابات و ناکامی اردوخان در این انتخابات را تغییر نظر کردهایی می‌دانند که به‌طور سنتی به اردوخان رأی داده‌اند اما به دنبال واکنش منفی وی به حمله داعش به شهر کردنشین کوبانی در سوریه و ادامه ندادن طرح‌های اقتصادی در مناطق کردنشین، اردوخان را تنها گذاشتند و رأی خود را به صندوق HDP ریختند.

پروفیسور اریک میرسون، استاد مدعو در دانشگاه هاروارد تحلیلی مفصل از انتخابات ۷ جون ۲۰۱۵ ترکیه ارائه کرده و آن را در سایت خود قرار داده است. تحلیل وی نشان می‌دهد رأی کردهای محافظه‌کاری که حزب عدالت و توسعه را رها کردند و به حزب دموکراتیک خلق‌ها دادند، در راه یافتن حزب دموکراتیک خلق‌ها بسیار تأثیرگذار بوده است.

اکنون که حزب حاکم کنونی نمی‌تواند به تنهایی دولت تشکیل دهد، بحث تشکیل دولت ائتلافی موضوع روز در ترکیه است و احتمالات زیادی برای آن ارائه شده است. پروفیسور آکین انور، از دانشگاه قدیر هاوز استانبول به مجله فارن پالیسی گفته است تجربه نشان داده است می‌توان با دادن رشوه مثل واگذار کردن وزارت کشور به حزب حرکت ملی یا MHP این حزب را وارد دولت ائتلافی کرد. البته در مقطع کنونی هنوز معلوم نیست اما اولین چیزی که حزب حاکم امتحان می‌کند شاید رفتن به طرف این حزب باشد که پیامد آن ممکن است پایان یافتن آتش‌بس میان دولت ترکیه و پ.ک.ک باشد.

وعده‌های انتخاباتی احزاب

هم حزب عدالت و توسعه (آک پارتی) و هم احزاب اپوزیسیون در مانیفست‌های انتخاباتی خود وعده‌های متعدد و متنوعی برای آینده ترکیه داده‌اند. HDP و CHP می‌خواهند ترکیه‌ای جدید بسازند و آک پارتی معتقد است در دوران

زامداری خود ترکیه جدید را بنا کرده و اکنون به حمایت نیاز دارد تا آن را هر چه بیش‌تر اصلاح کند. در این میان HDP بیش از همه نگران افشار فراموش شده جامعه، یعنی زنان، کارگران، جوانان و اقلیت‌های ملی و مذهبی است. «ترکیه جدید»، اصطلاحی بود که نخستین بار توسط حزب عدالت و توسعه استفاده شد، اما دو حزب اپوزیسیون نیز که بیانیه انتخاباتی خود را منتشر کرده‌اند، ترکیه‌ای جدید و متفاوت را وعده داده‌اند.

هر دو حزب اپوزیسیون، حزب جمهوری‌خواه خلق (CHP) و حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) جهت تغییر بسیاری از رسم‌ها در ترکیه متعهد شده‌اند، و حزب دوم یک دستور کار سوسیالیستی برای دولت خود اعلام کرده است. به امید فراتر رفتن از حامیان سنتی اش، یعنی رای‌دهندگان کرد، «ترکیه جدید» در بیانیه انتخاباتی HDP ترکیه‌ای است که اولویت را به زنان، جوانان و رانده‌شدگان از جامعه می‌دهد.

HDP در بیانیه اعلام شده توسط رهبران مشترک حزب، صلاح‌الدین دمیرتاش و فیگن یوکسک داغ، یک سیستم نخست وزیری مشترک را وعده داده است.

دمیرتاش، همچنان که وعده داد سن رای دادن را به ۱۶ سال و سن نامزد شدن برای کرسی‌های پارلمان را به ۱۸ سال کاهش دهند، گفت: «ما می‌توانیم یک ترکیه جدید را تنها از طریق یک دگرگونی بنیادین، بسازیم.»

در پیام‌های جداگانه دیگری، حزب وعده داده که حق اعتراض به قانون اساسی، ارائه کمک هزینه به مبلغ ۲۰۰ لیره ترکیه در ماه به کسانی که بین سنین ۱۵-۲۵ هستند، حذف زبان جنگ‌گرایانه و شوونیستی از کتب مدرسه، ایجاد یک سیستم آموزش چند زبانه و اعلام ۸ مارس، روز جهانی زن، به عنوان تعطیل رسمی، را در برنامه‌اش می‌گنجانند.

HDP یک حامی بزرگ برای حقوق همجنس‌گرایان است. از زمان تأسیس حزب بسیاری از فعالان حقوق همجنس‌گرایان به طور فعال در سیاست درگیر شده‌اند. حزب در بیانیه خود متعهد به مبارزه با همجنس‌گراستیزی و انجام اقداماتی برای به رسمیت شناختن شهروندی برابر در قانون اساسی شده است.

«فیگن یوکسک داغ»، در این زمینه گفت: «ما داریم به ذهنیت همجنس‌گراستیز، که هیچ رنگی را جز سیاه و سفید به رسمیت نمی‌شناسد، می‌گوئیم رنگ‌های آنان را نیز پذیرا باش.»

یکی دیگر از پیام‌ها در مورد دیپلماسی بود، دمیرتاش وعده داده است «مرز ترکیه و ارمنستان را بدون قید و شرط بازگشایی می‌کند.»

علاوه بر پیام‌های مختص به خودشان، HDP و CHP وعده‌های مشترکی داده‌اند برای ترکیه جدیدی که در رویای خود دارند.

هر دو طرف متعهد به لغو دوره‌های اجباری دینی، به ویژه برای جامعه علوی کشور شده‌اند، که مدت زیادی است مورد شکایت است و توسط دادگاه اروپایی حقوق بشر (ECHR) متعصبانه و مغرضانه خوانده شده‌اند. هر دو حزب وعده دادند که جم‌خانه‌ها را به عنوان عبادت‌گاه به رسمیت بشناسند، که این نیز یکی دیگر از مطالبات علویان است که توسط ECHR حمایت شده است.

HDP و CHP هر دو می‌گویند که سرمایه‌گذاری در انرژی هسته‌ای را متوقف خواهند کرد، حد نصاب انتخابات را از میان بر می‌دارند یا کاهش می‌دهند، سیستم محافظتی روستاها را، که در آن هزاران نفر از مردم شرق و جنوب شرقی برای مبارزه با حزب کارگران کردستان (PKK) توسط دولت مسلح می‌شدند، لغو می‌کنند، و به سیستم پیمان‌کاری دست دوم پایان خواهند داد.

یکی از وعده‌های مشترک و جالب HDP و CHP درباره ورزش است: هر دو حزب قول می‌دهند جهت پایان دادن به Passolig، یعنی سیستم فروش بلیط اینترنتی، که مورد اعتراض حامیان فوتبال بوده است و منجر به کاهش تعداد تماشاگران در استادیوم شده است، اقدام کنند.

آک پارتی می‌گوید که در حال حاضر نیز ترکیه را به ترکیه‌ای جدید تبدیل کرده است، و حمایت رای‌دهندگان را برای تغییرات بیشتر می‌خواهد. اما آنچه تا کنون انجام داده به قیمت آزردن و منزوی کردن برخی از اقلیت‌ها، به خصوص آن‌هایی که حس می‌کنند سبک زندگی‌شان در خطر است، تمام شده است. (روزنامه حریت)

ترکیب نمایندگان حزب اتحاد دموکراتیک خلق‌ها

حزب دموکراتیک خلق‌ها، به عنوان حزب اول مناطق کردنشین ترکیه به پارلمان راه یافته است. ولی مسأله قابل توجه پیروزی نامزدهای این حزب در مناطق ترک‌نشین غرب ترکیه است، که نشان از محبوبیت آن در مناطق غیر کردنشین نیز دارد. حزبی که تا قبل از این به عنوان یک حزب منطقه‌ای شناخته می‌شد اکنون در بیش‌تر مناطق ترکیه توانسته است رای کسب کند. HDP که توانسته است ۸۰ کرسی نمایندگی در پارلمان ترکیه به دست آورد، ۵۹ کرسی آن از مناطق کردنشین و ۲۱ کرسی نیز از سایر مناطق ترکیه است.

چیزی که اهمیت دارد این است که ۱۱ نماینده HDP از استان استانبول هستند و این حزب در استانبول از حزب حرکت ملی ترکیه (بیش‌تری کسب کرده و به عنوان حزب سوم این استان معرفی شده است). (MHP ۱۰ کرسی از استانبول کسب کرده است) همچنین HDP توانسته از شهر ازمیر نیز ۲ نماینده به پارلمان ترکیه بفرستد. شهری که همواره به عنوان قلعه مستحکم حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه به شمار رفته و همیشه از این حزب حمایت کرده است، با وجود اقلیت کم کرد در این استان توانست ۱۰/۵۴ درصد آراء این استان را به خود اختصاص دهد. پایتخت ترکیه، آنکارا از شهرهای دیگری بود که HDP توانست سری ثریا اوندر (از سیاستمداران معروف کرد ترکیه) را از آنجا به پارلمان ترکیه بفرستد. این حزب با کسب ۵/۵۷ درصد از آراء این استان توانسته است ۱ نماینده از آنکارا در پارلمان ترکیه داشته باشد.

با نگاهی مختصر به استان‌های کردنشین ترکیه تابلوی کاملاً متفاوت از سایر مناطق ترکیه ترسیم شده است. حمایت کامل مردم مناطق کردنشین ترکیه از حزب دموکراتیک خلق‌ها کاملاً بارز بوده است. این حزب در دیاربکر توانسته ۷۷/۷۳ درصد آراء را کسب کرده و از ۱۱ نماینده این استان ۱۰ نماینده را از آن خود کند. همچنین استان وان نیز با حمایت ۷۳/۵۰ درصدی ۷ نماینده از ۸ نماینده خود را تقدیم HDP کرده است. کسب ۸۳/۹۰ درصد آراء شرناخ نیز باعث شد تا HDP هر ۴ نماینده این استان را از آن خود کند. (خبرگزاری‌های آناتولی، CNNturk، روزنامه زمان و جمهوریت)

HDP که بارها بر حضور زنان در عرصه‌های سیاسی تأکید کرده بود، توانست با فرستادن ۳۳ زن به پارلمان ترکیه به وعده‌های خود عمل کند. به این ترتیب، بیست و پنجمین پارلمان ترکیه شاهد بیش‌ترین نماینده زن در تاریخ خود خواهد بود. ۵۹ کرسی این حزب از آن مناطق کردنشین و ۲۱ کرسی نیز مربوط به مناطق ترک نشین و غربی کشور است. چیزی که در این دوره از انتخابات اهمیت فراوانی داشت وجود نامزدهای زن فراوان در لیست بود، که با کسب ۸۰ کرسی نمایندگی توانست ۳۳ نامزد زن و ۴۷ نامزد مرد را به پارلمان ترکیه بفرستد. در سایه نمایندگان زن HDP ۲۵ مین مجلس ترکیه شاهد حضور بیش‌ترین نماینده زن در طول دوران سیاسی خود خواهد بود.

بدین ترتیب، HDP که بارها بر حضور زنان در عرصه‌های سیاسی تأکید کرده بود و همواره خود را حزبی برای زنان ترکیه معرفی کرده بود توانست به وعده‌های خود عمل کرده و بیش‌ترین تعداد نمایندگان زن را به پارلمان ترکیه بفرستد.

این ۳۳ زن عبارتند از:

مرال دانیس بشتاش از آدانا؛ لیلا زانا و دیرایت تاشدمیر از آگری؛ میزگین ایرگات از بینلیس؛ آسیه کولچاک از بورس؛ نورسل آیدوغان، فلکناز اوچه، چاغلار دمیرل و سیبل یغیت آلب از دیاربکر؛ سحر آکچینار بایار از ارزروم؛ سلما ایرماک از حکاری؛ چیلیم اوز از مرسین؛ پروین بولدان، بیاض اوستون، چاغلای دمیرل، فیلیز کرسچی اوغلو و هدی کایا از استانبول؛ گولسر نیلدریم و انیسه گونیلی از ماردین؛ بورجو چلیک از موش؛ خدیجه سویپ تپین از سرت ادیبه شاهین از تونجلی؛ دیلک اوجالان و لیلا گون از شانلی اورفا؛ فیگن یوکسکداغ، یوردوسو اوزسوکمنلر و طوبی حاضر از وان؛ سعادت بچریکلی و عایشه آچار باشاران از باتمان؛ لیلا بیرلیک و آیجان ایرمز از شرناخ؛ قیزناز تورکعلی از ایغدیر؛ شفق اوزآنلی از کارس.

۴۷ نماینده مرد HDP:

ریدوان توران از آدانا؛ بهجت نیلدریم از آدی یامان؛ بردان اوزترک و مهمت امین ایلهان از آگری؛ سری ثریا اوندرو از آنکارا؛ سروهان اولوچ از آنتالیا؛ هیشار اوزسوی از بینگول؛ محمود جلادت کایدالی از بینلیس؛ ادیس بالوکن، نعمت الله اردوغموش، آلتان تان، ضیاء پیر، عام تاشچیور و ادنان چنگیز از دیاربکر؛ جلال دوغان و محمود طغرول از غازی عنتاب؛ نیهات آکدوغان و عبدالله زیدان از حکاری؛ دنگیر میر مهمت فرات از مرسین؛ صلاح الدین دمیرتاش؛ اردال آتش؛ تورگوت اوکر؛ سزائی تملی؛ گارو یاپلان؛ لونت توزل و علی کنعان اوغلو از استانبول؛ ارطغرول کورکچی و مسلم دوغان از ازمیر؛ آیهان بیلگن از کارس؛ علی حیدر کونجا از کوجاعلی؛ میتهات سنجر، ارول دورا و مهمت علی آسلان از ماردین؛ احمد نیلدریم از موش؛ قدری نیلدریم از سرت؛ علی جان اونلی از تونجلی؛ عثمان بایدمیر، ابراهیم آیهان و ضیاء چالیشکان از شانلی اورفا؛ لزیگین بوتان، عادم اوزجانر، موسی ایتاح و رمزی اوزکوکچه از وان؛ علی آتالان از باتمان؛ فیصل ساری نیلدریز و فرهاد انجو از شرناخ؛ تاشکین آکتاش از آیداهان؛ مهمت امین آدی یامان از ایغدیر.

هیأت صلح ایمرالی

سخنگوی هیأت ایمرالی اعلام کرد که مذاکرات صلح دو ماه است که متوقف شده است و رئیس جمهور ترکیه مسؤول این اتفاق است.

به گزارش خبرگزاری دوغان، هیأت امرالی با حضور، پروین بولدان، سری ثریا اوندرو و ادیس بالوکن بعد از انتخابات پارلمان ترکیه اولین نشست خبری خود در خصوص روند مذاکرات صلح را برگزار کردند.

سری ثریا اوندرو در آغاز اظهارات خود با اشاره به حکومت ائتلافی در ترکیه عنوان کرد: یک ائتلاف ملی را تشکیل خواهیم داد که ضامن صلح باشد. در صورتی که این حکومت تشکیل شود مقوله جنگ در کوتاه ترین زمان ممکن از کشور ترکیه رخت برخواهد بست. یکی از مولفه‌های اساسی این حکومت نیز روند مذاکرات صلح است، ما با وزارت دادگستری ترکیه دیدار کردیم با رئیس سازمان نظم عمومی ترکیه مذاکراتی داشتیم تا بتوانیم به جزیره امرالی سفر کرده و روند مذاکرات صلح را از آنجائی که متوقف شده است از سر بگیریم. ما روند مذاکرات صلح را قربانی تشکیل حکومت نخواهیم کرد.

وی در ادامه اظهارات خود تأکید کرد: روند مذاکرات صلح از جانب رجب طیب ادوغان رئیس جمهور ترکیه متوقف شده است. ولی ما نخواهیم گذاشت این روند نادیده گرفته شده و از افکار عمومی مردم ترکیه پاک شود. در سایه رئیس جمهور ترکیه میزی که با هزاران تلاش برای مذاکره فراهم شده بود به وسیله وی از بین رفت. ولی نتایجی که در انتخابات پارلمان ترکیه در ۷ جون ۲۰۱۵ رقم خورد بار دیگر اراده ملت ترکیه را برای تشکیل میز مذاکرات در جزیره امرالی به جهانیان نشان داد. از این به بعد چه تحولاتی رخ خواهد داد را اراده سیاسی مشترک تعیین خواهد کرد.

سری ثریا اوندر، در ادامه ضمن تأکید بر این که روند مذاکرات صلح ۲ ماه است که متوقف شده است، خاطرنشان کرد: دلیل اصلی این نشست خبری نیز همین موضوع است. جدیت و قاطعیت باید به روند مذاکرات صلح برگشته و مذاکرات از سر گرفته شود.

نقشه راه حزب دموکراتیک خلق‌ها

حزب دموکراتیک خلق‌ها، در بیانیه‌ای رسمی و در ۱۵ ماده نقشه راه خود برای آینده ترکیه را ترسیم کرد. به گزارش خبرگزاری دوغان، حزب دموکراتیک خلق‌ها در یک بیانیه رسمی ۱۵ ماده‌ای اصلی خود در خصوص ورود به پارلمان ترکیه و نقشه راه خود در مجلس ترکیه را مشخص کرد.

بر اساس بیانیه رسمی حزب دموکراتیک خلق‌ها این ۱۵ ماده به شرح ذیل است:

(۱) در یک دوران بسیار حساس حزب دموکراتیک خلق‌ها به صورت حزبی وارد انتخابات شد. با وجود شرایط نابرابر، وجود حدنصاب ۱۰ درصدی انتخابات و بمب‌گذاری‌ها و حملات مختلف و توطئه‌ها و فتنه‌های مختلف باز توانست بیش از ۶ میلیون رای به دست آورد. در مقایسه با انتخابات پارلمان ترکیه در سال ۲۰۱۱ نزدیک به ۱۰۰ درصد افزایش آراء را تجربه کردیم، این موفقیت، که با هیجان آغاز شده و با پیروزی به پایان رسید در واقع امیدی بود برای یک ترکیه ای برابر، آزاد و دموکرات.

(۲) راهیابی قدرتمند حزب دموکراتیک خلق‌ها به پارلمان ترکیه رویاهای سیستم ریاست جمهوری مورد نظر رجب طیب اردوخان در ترکیه را با پایان رسانده و مانع به وجود آمدن یک حکومت اقتدارگرا در ترکیه شده است. حزب عدالت و توسعه در ابعاد بسیار وسیعی قدرت خود در ترکیه را از دست داده است. بنابراین اقتدار ۱۳ ساله این حزب در ترکیه به پایان رسیده است و درهای تأسیس یک «زندگی جدید» با در نظر گرفتن ارزش‌های انسانی بر روی ترکیه باز شده است.

(۳) این انتخابات، به سیاست خارجی هژمونیک، سرایت‌کننده و بر گرفته از اصول مذهبی حزب عدالت و توسعه در خاورمیانه پایان داده است. موفقیتی که حزب دموکراتیک خلق‌ها در این انتخابات به دست آورده است تنها متوجه ملت ترکیه نبوده است. با این موفقیت تمام کسانی که برای آزادی، دموکراسی، برابری و صلح در منطقه خاورمیانه مبارزه می‌کنند؛ پیروز شده‌اند. پیروزی نیروهای انقلابی در کردستان سوریه، حزب سیریزا در یونان و حزب دموکراتیک خلق‌ها در ترکیه، پیروزی کارگران و مظلومان بود.

(۴) حزب عدالت و توسعه که روند مذاکرات صلح را متوقف کرده است و بدین طریق ضربه بزرگی به مطالبات ملت ترکیه برای تأسیس صلح پایدار در این کشور وارد آورده است، در استان‌هایی مانند وان، دیاربکر، آگری، حکاری و ... شکست سنگینی را متحمل شده است.

بدین ترتیب ملت کرد ترکیه به اظهارات حزب عدالت و توسعه مبنی بر «نماینده سیاسی کردها حزب عدالت و توسعه است» پایان داده‌اند. مردم کردستان ترکیه مجادله ۳۵ ساله خود برای آزادی، برابری و صلح را توانسته‌اند با نماینده رسمی خود به پارلمان ترکیه منتقل کنند.

(۵) روند مذاکرات صلح تنها در دیاربکر، وان، آگری و حکاری مطرح نشده است. در استان‌های غربی ترکیه مانند استانبول، ازمیر، آنکارا، کوچاالی، آنتالیا و بورسا حزب دموکراتیک خلق‌ها مورد حمایت قرار گرفته است. بدین ترتیب ملت ترکیه حزب دموکراتیک خلق‌ها را برای تأسیس زندگی جدید در این کشور مناسب دیده‌اند.

(۶) حکومت ائتلافی از هر حزبی که باشد؛ دولت و حکومت ترکیه روند مذاکرات صلح را از آن جایی که متوقف شده است از سر خواهد گرفت. عبدالله اوجالان به عنوان معمار روند مذاکرات صلح که همواره بر صلح تأکید کرده است به

زندانی بودنش باید خاتمه داده شده و مذاکرات مستقیم با وی شروع شود. حزب دموکراتیک خلق‌ها در این خصوص تمام مسؤولیت‌های سیاسی خود را انجام خواهد داد.

۷) در لیست انتخاباتی حزب دموکراتیک خلق‌ها ۳۲ نماینده زن (۴۰ درصد نمایندگان حزب دموکراتیک خلق‌ها در پارلمان ترکیه) وجود دارد که این مسأله بسیار حائز اهمیت است. در پیروزی بزرگ حزب دموکراتیک خلق‌ها زنان نقش بسیار مهمی بازی کردند. بنابراین حزب دموکراتیک خلق‌ها نماینده زنان ترکیه در پارلمان ترکیه نیز خواهد بود. ۸) حزب دموکراتیک خلق‌ها برای تشکیل حکومت ائتلافی در ترکیه به مسؤولیت‌های سیاسی خود عمل خواهد کرد. این حزب تلاش‌های خود را برای تشکیل حکومت ائتلافی به نفع ملت ترکیه و بر اساس اصول سیاسی دنبال خواهد کرد. بدین ترتیب رئیس جمهور ترکیه به اراده ملی احترام گذاشته و در چارچوب اختیارات قانون اساسی عمل خواهد کرد. ۹) حکومتی که در پارلمان ترکیه تشکیل خواهد شد باید یک حکومت تکثرگرا در زمینه زبان، فرهنگ، اندیشه، هویت و ... باشد و قانون اساسی ترکیه بر اساس اصول دموکراتیک، برابری، آزادی، اجتماعی و محیط زیستی تغییر پیدا کند. ۱۰) به تمام کسانی که از حزب دموکراتیک خلق‌ها در حملات صورت گرفته کشته شده‌اند با احترام یاد کرده و آنان را به عنوان شهیدان حزب یاد می‌کنیم و عامل این حملات را اظهارات نفرت برانگیز و خشونت‌زای اعضای حزب عدالت و توسعه و رئیس جمهور ترکیه در قبال حزب دموکراتیک خلق‌ها می‌دانیم.

۱۱) بعد از انتخابات خیابان‌ها دیاربرگر در اثر درگیری‌ها میان طرفداران حزب دموکراتیک خلق‌ها و حزب مطالبه آزاد یادآور دهه ۹۰ میلادی در مناطق کردنشین ترکیه بود. دلیل این کشتار، فتنه و توطئه‌ها، پیروزی حزب دموکراتیک خلق‌ها است. کسانی که برای اراده کرده‌های ترکیه احترام قائل نیستند، در تلاش برای ایجاد هرج و مرج در دیاربرگر برآمدند تا به این ترتیب مشروعیت پیروزی حزب دموکراتیک خلق‌ها را زیر سؤال ببرند.

۱۲) همان‌گونه که مردم دیاربرگر بدن‌های خود را در مقابل بمب‌ها قبل از انتخابات سپر کردند تمام این توطئه‌ها را نقش بر آب خواهند کرد. بار دیگر مردم ترکیه متانت خود را به تمام ترکیه نشان داده و هوشیارانه عمل کردند. ۱۳) از رئیس جمهور ترکیه و نخست وزیر کشور دعوت می‌کنیم تا به فتنه‌ها در مناطق کردنشین ترکیه پایان داده و ترکیه را وارد روند عادی‌سازی خود کند.

۱۴) در طول این روند از هر نهادی، هر شخصی، هر گروهی که از حزب دموکراتیک خلق‌ها به صورت مادی و معنوی حمایت کرده تشکر می‌کنیم. بار دیگر به مقاومت کوبانی و گزی سلام کرده و با احترام از آنان یاد می‌کنیم.

۱۵) شعار حزب دموکراتیک خلق‌ها «زندگی جدید» با تکیه بر ارزش‌های انسانی، به ثمر نشسته و بعد از این زمان عملی کردن آن فرا رسیده است.

اگرچه حزب دموکراتیک خلق‌ها، تنها ۸۰ نماینده در پارلمان ترکیه دارد اما قدرت بسیج اجتماعی و خیابانی این حزب، بسیار قدرتمندتر و وسیع‌تر از سه حزب دیگر است! به علاوه ناآرام کردن کردستان توسط حزب‌الله نیز از قدرت‌های درونی حاکمیت ترکیه آغاز شده و به کشورهای همسایه نیز می‌رسد.

یکشنبه بیست و چهارم خرداد [جوزا] ۱۳۹۴ - چهاردهم جون ۲۰۱۵

* توضیح:

با پوزش از خوانندگان عزیز این مطالب، بخش‌های پنجم و ششم این سلسله بحث‌ها، با عنوان‌های زیر از قلم افتاده است:

- تحلیلی بر وضعیت داخلی ترکیه و دیپلماسی آن در مقطع انتخابات ۲۰۱۵!

(بخش پنجم)

- حزب دموکراتیک خلق‌ها، پیروز انتخابات پارلمانی ترکیه!

(بخش ششم)

* لینک مصاحبه تلویزیون میهن: «انتخابات ترکیه و شکست سلطان اردغان در گفت و گو با بهرام رحمانی»

<https://youtu.be/kgFo7s0G7B8>

ادامه دارد.